

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

C. xiiii. De r[at]io]ne intr[ument]oru[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

adlocatus/in conuictū oportet p qualitate cōmissi penā grauis-
 simam exerceri. Munus siquidē patrociniū fidelissime imple-
 dum est & sine aduersariorū iniuria. Rationibus nāq non pro-
 bris contendendū est/& ex edicto principis/patitur opinionis
 dispendiū quisquis negocio derelicto/procax ī aduersarii sui cō-
 tumeliam aut palam pergit aut subdole. Sed licz patrono mer-
 ces ex causa honorarii debeat:continuatore vel redempto-
 rem litium esse non licet:vt certe partis emolumentū cum gra-
 ui dāno litigatoris & quadam depredatione paciscatur. Quic-
 quid autem patronus allegauerit presēte dño/perinde est habē-
 dum ac si proferatur a dño:nisi ex continenti id est infra pximū
 tridui cōtradixerit. Licet aut patronū vinci contigerit/in nul-
 lo leditur fama eius/si nihil omisit ex cōtingentibus:& clientis
 sui iustitiam fideliter fouit. Nō enim cogitur patrocinari men-
 dacio. Si quid vero lesionis affert causa/in litigantes cadit: siue
 ciuilitate siue criminaliter actū sit. Hoc aut quicquid sit sententia
 diffinitiuā declarat:que reos condēnat vel absoluit/& interdū
 in ipsos actores consultissime acerbitatis effundit aculeos. Nā
 vt de ciuilibus taceatur/in quibus tamē est nimia accusatorum
 temeritas tribus modis detegitur/tribusq subicitur penis. aut
 enim calumniantur/aut preuaricātur/aut tergiuersātur. Est au-
 tem calūniari crimina falsa intendere/ puaricari vera absconde-
 re:at in vniuersum ab accusatiōe desistere tergiuersari est. Sed
 lege remia calūniantes ad vidictam possit similitudo supplicii.
 ita tñ vt postq reus absolutus fuerit/cū de accusatoris cōsilio &
 mēte cōstitit si iusto errore lapsus est absoluitur. Si vō in eui-
 denti calūnia dephensus est:pena legitima cōdēnet. Qd ipsi
 pñūciationis manifestatur verbo. Nam si pronunciatū est:non
 pbasti/pepercit actori. Si vero calūniatus es/condēnauit eū. Et
 licet de pena ifamie nihil subiecerit:tamē potestas legis aduer-
 sus eum exercebitur:adeo vt importet infamiam.

l. de aduoca.
 diuer. iudi. l. j.
 l. de postu. l.
 quisquis.

ff. de var. et ex-
 traor. cogni. l. j.
 §. i. honorariis
 et l. de postu.
 l. si qui.

l. de erro. ad
 uo. l. j. et iij.

ff. ad turpil. l. j.
 in prin. et ij. q.
 iij. §. notandū.

De ratione instrumentorum.

Cap. XIII.

In ipsa disquisitione consilii tam in ciuilib⁹ q̄ in cri-
 minalibus causis ad examinādas probationes istru-
 mentorum ratio habenda est. Et quidem instrumen-
 ta dicuntur oīa quibus causa istrui potest/siue sint te-
 stimonia siue testes. Hec tamē illis potiora sunt: eo q̄ testes te-
 stimoniis preferantur. Nam cum testes examinari possint tes-
 timonia semper & apud omnes eadem sunt. In ipsa vero testi-
 um examinatione nō potest ex aliqua regula diffiniri quid ma-

Hoc capitulū
 est legale.

Instrumenta
 quid sint.

Polícratici de Curialiū nūgis.

gis iudicem sequi oporteat. Si enim testes oēs eiusdē honestatis & estimationis sint / & negotii qualitas: ac iudicis mot⁹ cū his concurrerit / sequenda sunt omnia testimonia. Sin nō quidā eorū aliud dixerint: licet impari numero / credēdū est q̄ nature negotii cōuenit / qđ inimicitie aut gratie suspitione caret. Cōfirmabitq; iudex motū animi sui ex argumētis & testimoniis que rei aptiora & vero pximiora esse cōpererit. Nō enim ad multitudinem respici oportet: sed ad sincerā testiū fidem & testimōia quibus potius lux veritatis assistit. Ipsi quoq; presumptionib⁹ frequentissime stabit donec p̄betur cōtrarium. Nā & salomon cū in litigio meretricū infantē diuidi precepisset / & altera eum mallet alteri viuū cedere: ipsa tamen reclamante nec tibi nec michi sit: sed diuidatur: illi viuū infantē restitūdū censuit: que nō acquieuit / vt viuū moreretur. Argumento siquidem trahēbatur p̄babili: vt matrē crederet que diligebat: cū opinionē ei⁹ aut fidem / aduersa probatio nequaq; euacuaret. Vñ & diuus adrianus rescripsit iudicantis dilatans in examinatione testium facultatē. Et verba quidem epistole hec sūt. Tu magis scire potes quāta fides habenda sit testibus: qui cuius dignitatis: & cuius estimationis sint: & qui similiter visi sunt dicere: vtrū vnum eundēq; sermonē meditatū attulerit: an ad ea que interrogaueris ex tempore verisimiliter responderint. Que argumenta / & quēadmodū cui⁹ rei probande sufficiant: nullo certo modo factis diffiniri potest. Alias numerus testium: alias dignitas: & auctoritas: alias veluti consentiens fama confirmat rei de qua queritur fidem. Hoc igitur solum tibi respōdere possum sūmatim: nō utiq; ad vnā speciem: p̄bationis cognitionē statim alligari debere: sed ex sētētia animi tui te estimare oportere: quid aut credas: aut parū tibi probatū opineris. Iudici ergo plurimū licet dū in oībus seruit x̄itati / q̄ si (vt solet apud improbos) p̄clitari cognouerit: ad p̄fessionē eius qui necessarij fuerit euocabit: & ad testimoniū cōpellet inuitos. His tñ exceptis quos aduers⁹ certas p̄sonas testificari iura non cogunt.

Que pertineant ad religionem procōsulum p̄fidum & ordinariorum iudicium: & quatenus exenia protēdi liceat: & de cerone bernardo martino gaufrido carnotensi. Ca. XV.

ff. de offi. p̄fess.
l. illicita.

Dertinet autē ad religionem p̄fidis providere: ne potētiores viri iniuriis afficiant humiliores. ne defensores eorum calūniosis criminibus infectētur innocentes. Prohibebitq; illatas exactiones & violentias fa-